

vid denna landtdag, som landet njuter af den nya landtdagsordningen, hvilken H. K. Maj:t liberalt skänkt detsamma. Det vore landets pligt att icke genast bryta fram med alla möjliga önsknings och med dem oroa, att icke hos någon väcka den tanken: denna nya landtdagsordning var kanske ett misstag. Många saker finnas, som väl kunna vänta, knappt någon, som icke kan handhafvas såsom hittills utan vidare skada för landet. Jag får därför värdsammast föreslå, att höglöfliga ridderskapet och adeln i denna del icke måtte biträda betänkan-
 10 det, utan antaga det andra alternativet, »att H. K. Maj:t åtminstone i öfverensstämmelse med hvad landtdagsordningens § 75 innehåller, täcktes öfver dessa grunder infordra ständernas underdåniga yttrande, innan någon ny skolordning utfärdas», och jag är fast öfvertygad derom, att H. K. Maj:t, då Han rätt lär känna allmänna meningen i landet, säkert icke skall vägra att nådigt efterkomma denna bön, och icke heller skall tillåta, att några för stora omstörtningar uti ordnandet af landets skolväsende måtte ega rum.

20 **33** *YTTRANDE VID LANTDAGEN 14.V 1872*
Protokoll fördt hos högl. ridderskapet och adeln

Herr *Snellman*: Det förslag, som af åtskillige ärade talare blifvit väckt, att åt vetenskapssocieteten öfverlåta vården om de samlingar af forntida minnesmärken, som finnas och som kunna uppstå, skulle äfven jag för min del ödmjukast anse vara lämpligt också ur den synpunkt, att skäl finnas att öfverlemna såväl befrämjandet af insamlingen som vården af inhemska forntida minnesmärken åt en samverkan af för densamma intresserade personer, så att detta icke skulle
 30 blifva blott någons eller någras tjensteåliggande. Men det finnes åtskilligt, som för närvarande kanske skulle försvåra en sådan anordning: först och främst eger vetenskapssocieteten, kan man säga, ingen plats på denna jord, utan det är endast genom universitetets och universitetsstyrelsens välvilja, som societeten har ett rum att samlas uti och någon plats att ställa ett litet skåp med böcker och handlingar. Ännu mindre eger vetenskapssocieteten någon lokal för antiqviteter; de förvaras uti en lokal tillhörande universitetet. Anslår man icke särskilda medel åt vetenskapssocieteten för detta ändamål, för att skaffa sig lokal för fornlemningars bevarande, så kunde kanske kollisioner
 40 uppstå, som icke i något afseende äro önskvärda. Det är verkligen så, att universitetets konsistorium är en auktoritet, som är alltför månghöfdad och ledes af alltför många intressen. Man kan icke vänta, att der t. ex. herrar theologer eller herrar medicinare skola särdeles intressera sig för fornforskning, knappt nog att särskildt intresserade personer skola finnas bland filosofiska sektionens matematiska afdelning. Det är egentligen blott filologer och historici, af hvilka man kan vänta något större intresse, och sällan inträffar väl, att icke de flesta af herrar språkforskare och historieforskare, hvilka tillhöra universitetet, också komma att tillhöra vetenskapssocieteten, så att faktiskt uppdraget skulle öfverlemnas åt historisk-filologiska sektionen. Något skäl att
 50 af en sådan transaktion, af en sådan öfverflyttning känna sig såradt, har universitetets konsistorium ingalunda, utan är det att förmoda, att intresset för saken skulle förmå konsistorium att erkänna lämpligheten deraf. Emellertid, sådana förhållandena för närvarande äro, får jag dock för min del sluta mig till propositionen och betänkan-
 55 det, så att

vården om fornlemningarne måtte tills vidare åt konsistorium såsom hittills öfverlemnas. Det är icke fråga om, att der icke alltid skall finnas någon person, historiker eller filolog, hvilken gerna åtog sig prefektskapet. Men i alla fall blefve det nödigt, att någon särskildt anställd och aflönad vårdare af de antiqvariska samlingarne skall finnas, antingen dessa ställas under konsistorii eller vetenskapssocietetens högsta in-seende. Det är på hans intresse, hans insigt, sakens framgång i hufvudsak kommer att bero; och jag tviflar icke, att, om han är djupliggare och en man på sin plats, konsistorium alltid skall gå hans förslager till mötes.

10

Herr *Snellman*: Jag vill blott hafva äran, med anledning af hvad som blifvit anfördt, upplysa derom, att vetenskapssocietetens skrifter alla äro öppna för bidrag af hvem som helst; vetenskapssocietetens akter och likaså dess bidrag äro det, så att om en antiqvarie skulle anställas för att vårda samlingarne, och han skulle önska att få antiqvariska uppsatser införda i bidragen, mötte sådant säkert icke hinder, så långt råd och tillgångar sträckte sig. För öfrigt vill jag icke med afseende å ett senare anförande uttrycka min förundran öfver någon annans förundran, ty mot en så insigtsfull och välbetänkt förundran som den, är det icke värdt att tala. Jag har föreställt mig, att ingen annan myndighet i landet är den rätta att afgöra öfver fornsakers värde och huruvida de skola bevaras eller icke, än den som har någon kännedom om de förhandenvarande samlingarne och som särskildt har egnat några studier åt desamma; hvarföre jag icke kunnat föreställa mig, att åt en annan myndighet skulle öfverlemnas den omsorg, som i propositionen och betänkandet åläggas konsistorium, ifall konsistorium fortfarande skulle hafva vård om samlingarne, eller att, i händelse här i förslaget vetenskapssocieteteten skulle sättas i stället för konsistorium, det icke skulle blifva en nödvändig följd deraf, att äfven samlingarne borde ställas under vetenskapssocietetens vård – men andra kunna hafva andra åsikter derom; jag förundrar mig icke öfver någons åsikter.

20

30

34 YTTRANDEN VID LANTDAGEN 14.V 1872

Protokoll fördrt hos högl. ridderskapet och adeln

Herr *Snellman* anhöll om ordet och yttrade: Tiden är så långt framskriden, att jag ingalunda vill med många ord uppehålla det höglöfliga ståndet. Jag ber dock, emedan jag är närvarande, att få uttrycka den åsigt, att det ingalunda, såsom mången synes föreställa sig, är svenska språkets skrivande, som vid universitetet befordras genom att der inrätta en profession för svenska och fornnordiska språken, ty modersmålets regelrätta skrivande bör väl vara lärdt, förr än man kommer till universitetet, det är en lärdom, som hör skolan till. Vid universitetet har man att lära sig att använda modersmålet för vetenskapliga, för litterära skrifter. Man har således att lära sig att skriva modersmålet väl i en annan mening, det vill säga att skriva ett klart, pregnant, välljudande och vackert språk, som både öfvertygar och öfvertalar. Något sådant kan icke läras af en professor i svenska och fornnordiska språk; det kan läras endast af hvarje folks store författare, hvilka deri utgöra mönster, och det är tillfälligt huru många lärare kunna finnas vid universitetet, hvilka kunna tjena såsom lärare deri. En profession, sådan som denna, bör enligt min tanke betraktas helt enkelt såsom en bland de många professionerna i lingvistik och

40

50